

Německo a Česko – dvě země v Evropě

Srovnávací průzkum vnímání a postojů obyvatelstva obou zemí k Evropské unii

– Shrnutí –

U příležitosti 20. výročí Česko-německé deklarace byla z pověření Česko-německého fondu budoucnosti vypracována srovnávací česko-německá studie na bázi dotazování reprezentativního vzorku obyvatelstva obou zemí. Dotazování v Německu prováděl Institut pro demoskopii v Allensbachu, dotazování v Česku společnost STEM.¹

Studie se zabývá vnímáním a postoji obyvatelstva obou zemí k Evropské unii. Evropská unie představuje referenční rámec, v němž se vyvíjejí a budou se dále vyvíjet vztahy obou zemí. Výsledky k těmto otázkám jsou shrnuty v následujících řádcích. Vedle toho byly zkoumány otázky k bilaterálním vztahům a vzájemnému vnímání obou zemí. Výsledky k těmto otázkám jsou zdokumentovány v separátním shrnutí společnosti STEM.

Výchozím bodem pro interpretaci výsledků dotazování jsou výrazně odlišné postoje obyvatelstva v Německu a Česku k Evropské unii. Zatímco v Německu zhruba tři čtvrtiny obyvatelstva považují pro vývoj své země za lepší, když Německo zůstane členem EU, staví se většina českého obyvatelstva ke členství své země v EU kriticky. Přes tyto rozdílné základní postoje dopadlo hodnocení současného stavu EU a očekávání ohledně jejího dalšího vývoje kupodivu podobně: v obou zemích očekává většina obyvatelstva budoucnost EU s obavami, pouze vždy každý čtvrtý až pátý občan chová v této souvislosti naději. V obou zemích obyvatelstvo také častěji vznáší kritiku vůči EU, než spatřuje její přednosti. Hlavním bodem kritiky Němců je přitom „mnoho byrokracie“, zatímco Češi nejčastěji EU vytýkají, že příliš reguluje, příliš se vměšuje do záležitostí členských států. Toto vnímání může souviset také s tím, že se Češi – na rozdíl od Němců – většinou považují za méně vlivný členský stát, který nemůže své zájmy v EU dostatečným způsobem prosadit.

¹ Průzkum je založen na dotazování 1.423 respondentů v Německu a 1.039 v Česku, vždy reprezentativního vzorku obyvatelstva staršího 16 let. Dotazování probíhalo na počátku prosince 2016 ústní - osobní formou („face to face“).

Jasná většina obyvatel v každé zemi se domnívá, že v současné době mezi členskými státy EU dominují protichůdné zájmy nad společnými, a vychází z toho, že soudržnost v EU v příštích letech bude spíše slábnout a že dojde k renacionalizaci politiky, tzn. že členské státy budou více trvat na provádění vlastní politiky.

Přitom se většina obyvatel v obou zemích vyslovuje pro to, aby zahraniční a bezpečnostní politika byla řízena na evropské, nikoliv na národní úrovni, což platí i pro otázku ukončeného školního a vysokoškolského vzdělávání. Obyvatelstvo v Německu a v Česku se také shoduje v tom, že každá země by si měla pro sebe regulovat jak výši daní, tak také nárok a výši sociálních dávek.

Největší rozpor mezi oběma zeměmi v otázce adekvátní úrovně regulace lze konstatovat u témat přistěhovalectví a uprchlíků. V Česku upřednostňuje většina obyvatel národní řešení těchto otázek, zatímco obyvatelstvo v Německu většinově podporuje regulaci na evropské úrovni. V obou zemích ovšem pouze malá část obyvatel chová velkou důvěru jak vůči vlastní vládě ve věci správného postoje k uprchlické situaci, tak vůči uspokojivému řešení této problematiky ze strany Evropské unie.

Přes veškerou kritiku a pesimistická očekávání vývoje v následujících letech je EU v obou zemích vnímána jako šance pro mladou generaci. Téměř polovina obyvatel každé země je přesvědčena o tom, že členství jejich země v EU zlepšuje vyhlídky do budoucna mladé generace ve vlastní zemi. Pouze 12 procent obyvatel v Německu a 22 procent v Česku zastává opačný názor, členství v EU podle nich znamená spíše horší perspektivy do budoucna. Samotná mladá generace, tzn. ve věku 16 až 29 let, zde zastává – stejně jako u řady jiných otázek – dokonce nadprůměrně pozitivní názor.

Allensbach am Bodensee,

17. ledna 2017

INSTITUT PRO DEMOSKOPII ALLENSBACH